

27

I. N. J. C.

DISSERTATIO GRADUALIS,
DE
DIVERSITATE
ANIMALIUM
EXISTENTIAM DIVINAM
ADSTRUENTE,

QUAM,

*Approbante Ampliff. Facult. Philosoph. In Reg. Acad.
Aboënsi,*

PRÆSIDE

Maxime Reverendo atque Celeberrimo VIRO,

D: NO DOCT. CAROLO
MESTERTON,

Log. & Methaphys. PROFESS. Reg. & ORD.

Publicæ censuræ modestè offert.

LAURENTIUS LEIMAN,

AUSTRO-FINLANDUS,

Die XIV. Junii MDCCLX.

L. H. A. M. C.

ABOÆ, Impressit DIRECT. & TYPOGR. Reg. Magn. Duc
Finland. JACOB MERCKELL.

MULLA
EXISTENTIAM DIVINAM
PROEMIUM.

D eum existere adeo manifestum est, ut illi, qui certitudinem hujus veritatis in dubium trahere non erubescunt; non tantum nodum, ad instar delirantium, in scilicet quærere jure omnino videantur, verum etiam facie magis, quam sacetiis ridiculi sint; nam argumenta, quibus hæc veritas adstruitur, e longinquo in mundis possibilibus conquirere non opus est, quum præsens hocce universum non modo omnibus illis palmam præripiat, sed etiam est ad hoc sufficientissimum, adeo ut longe facilius est talitro plejades vulnerare, quam oculos suos adeo occæcare, ut non rerum, quibus hoc systema mundanum absolvitur, videat repræsentationes, existentiam Divinam vividissime delineantes. Vastissimus, hoc est, infinita rerum copia scatens, est præsens hic mundus, sed juxta artificiosissimus & plane mirificus, qui limitatam mentis aciem non infinitis solum parafangis

fangis superat, verum etiam eandem penitus obtundit im-
mensitatisque suæ abyſſo ex toto immergit. Nam quot sunt
res, sunt autem infinita, tot quoque sunt artificia
ſapientiæ atque omnipotentia Divinæ plane ſtupenda. In-
ter cetera illa, in quibus infinita Nummis potentia ſapien-
tia atque bonitas mirifico ſplendet fulgore, ſpecimina, ſi
non primum, certe nec ultimum ſibi vindicat locum diverſi-
tas illa animalium, quæ unum genus ab altero, una ſpecies
ab altera, & quodvis individuum a reliquis ejuſdem ſpe-
ciei dignoſcitur. Ne itaque mireris, Benevole Lector,
quod ego honores philoſophicos ambiens, hanc materiam
digniſſimam, nobiliſſimamque in diſſertatiuncula hæc mihi
edendam elegi. Elegi inquam, non ut eandem explicarem,
hoc enim eſt munus, cui obeundo nec vacillans ingenii
mei vis, nec rei domeſticæ anguſtia longe maxima ſufficit;
ſed potius ut eandem obmuteſcens admirarer, Divinique
Numinis immenſam potentiam, ſapientiam atque bonitatem
hæc in re non minus, quam in ceteris conſpicuam devotiſ-
ſimus flexiſque genibus venerarer, exactam materiæ hujus
non minus ampliſſimæ, quam digniſſimæ, excuſſionem, ſre-
tus Tuo favore, L. B. alacriori relinquo calamo.

§. I.

IN controverſiam illam, in recentioribus hiſce præſertim
temporibus variis animorum motibus inter eruditos agi-
tatam: utrum ſit poſſibile, ut duo plurave entia ſibi in-
vicem abſolute ſimilia exiſtere poſſint? inquirere nec brevi-
tas propoſita, nec inſtituti ratio permittit. Hoc ſaltem vel
duobus tantummodo attingimus verbis, quod entia abſolu-
te diverſa non ſunt poſſibilia; nam licet in omnibus aliis

prædicatis a se invicem differunt, attamen vel in sola entis generali ratione conveniunt. Quando itaque nos impræsentiarum diversitatem in animalibus conspicuam paucis evolvere constituimus, per illam non absolutam, sed respectivam tantum intellectam volumus diversitatem, quod vel nobis non monentibus sùdo clarius est; quia non-entis nulla est scientia. Si animum nostrum ad animalia penitus considerata advertamus, deprehendemus in illis prædicata, quæ in tres præsertim abeunt classes, differentiam animalium constituentibus. Nam quædam horum prædicatorum ejus sunt indolis, ut nec a se invicem, nec ab alio priori in ipsa animali determinantur natura, sed conceptum ejus primum (scil. materialem) hoc est, ipsam essentiam absolvant, eamque ob rem essentialia vocari siveverunt; quædam, quæ secundam constituunt classem, sunt ejusmodi, ut rationem suam sufficientem, cur animali insint, in solis essentialibus agnoscant, attributorumque veniunt nomine; & licet hæc essentiam animalis non absolvant, ita tamen eidem involvuntur, ut vix & ne vix quidem ab essentia sine totali ejusdem destructione separari queant. Quædam denique harum adfectionum sunt ejusmodi, quæ rationem inexistentiæ suæ ipsarum sufficientem non in ipsa essentia habent, sed requirunt alias, ab essentia diversas, rationes, quæ cur actu insint, determinant, & accidentia adpellari solent. Vid. Wallerii syst. meth. §. 364. Duæ priores allatarum classium utpote adfectiones, quæ nunquam a natura animalium separari & consequenter nullis mutationibus obnoxie esse possunt, essentialem in regno animali constituunt diversitatem, quæ efficit, ut una species alteri salvis omnibus suis prædicatis substitui nequeat; ultima vero classis accidentalem absolvit diversitatem, quæ ad discernenda dignoscendaque individua a se invicem, hoc est, unum animal ab altero, maxime necessaria est. Hæc iterum in duas abit classes, quarum

quarum una intrinseca, altera vero extrinseca, quæ in varietate formarum externarum in omnibus animalium speciebus conspicua est. In utraque tam essentiali quam accidentali diversitate animalium infinita non minus bonitas, quam sapientia summi elucescit Numinis. De cetero nos per adfectiones in presenti non intelligimus communes, quæ similitudinem animalium absolvunt, sed proprias unicuique speciei & animali individuali, quæ tam differentiam specificam, quam numericam constituunt.

§. II.

Quamvis ad diversitatem animalium essentialem attinet, tantum abest, ut hæc in rerum natura, casu fortuito in thronum Divinitatis ad res producendas evecto, locum obtinere queat, ut potius constantissimus ille in hac diversitate conspicuus ordo, citius, serius ex toto in summam abiret confusionem immo penitus evanesceret mundusque totus, quantus sit, si quis foret, se ut theatrum monstrorum maxime horrendorum sifteret. Nam quemadmodum materia, ut athei absurde adserunt, existens ab æterno, est plane impossibilis, ceu abortus cerebri laborantis, ita & ortus animalium per putrefactionem, utpote tam ex priori, quam ex posteriori luculentissime constat, est prorsus, absurdus, immo ipsum epistylum absurditatis, quo monstruosius ne princeps quidem stygius excogitare potest. Si ortum, de quo loquimur, vel leviter tantum perlustramus, mox in illo, ceu limine hujus vitæ, animalia a se invicem mirum quantum differre animadvertimus, nam alia horum viva in theatrum hujus vitæ protepiunt; alia vicissim ovis inclusa in scenam actualium seu viventium procedunt, quod vel

per calorem incubatione matrum excitatum, vel per efficaciam solis promovetur. In numero pullorum, qui non in diversis solum speciebus diversus est, verum etiam in ipsis individuis ejusdem speciei haud raro mirum in modum variat, provida Numinis cura stupendo plane modo sese nobis exhibet venerandam; certe si leones aliæque bestiae ferocissimæ tanta copia genus propagarent suum, quanto a piscibus hoc fieri comperimus numero; quis tanti crudelissimi exercitus, qui adinstar aquarum copiosissimarum totum inundaret orbem, sustineret devastationes? certe totum genus humanum vix ac ne vix quidem, nedum lasciviens somnolentaque atheorum phalanx, tantis hostibus expellendis extirpandisque sufficeret. Peragratis generationis angustiis nutrimum animalium uti mirificum, ita & variable, accedit. In hoc, qui summi Numinis vestigia non videt, talpa certe cæcior est; nam non solum in ciborum, quibus vescuntur, genere a se invicem differunt; verum etiam in ipso sustentationis modo, qui in quibusdam animalium speciebus ab ipsis matribus vel utrisque parentibus conjunctis quasi viribus, donec ipsi sibi cibum comparare queant, peragitur, in reliquis vero ab ipsis pullis recens natis, qui ipsi omnia ad vitam sustentandam colligunt necessaria. Nervose itaque ad hæc omnia attendens Cicero dixit Libr. 2. De Nat. Deorum: *Large & copiose natura, eum, qui cuique aptus erat, comparavit. Enumerare possum ad eum partem capessendum, consiciendumque, quæ sit in figuris animalium & quam solers subtilisque descriptio partium, quamque admirabilis fabrica membrorum. Omnia enim quæ quidem intus inclusa sunt, ita nata atque ita collocata sunt ut nihil eorum supervacaneum sit, nihil ad vitam retinendum non necessarium.* Admiranda certe est corporum structura atque interna constitutio ceu fabrica, quæ uti varia ita variis ciborum generibus, aut conservatur, aut destruitur, & quod u-

nius

nus corporis fabricam destruit, alterius conservat; hinc sagacitas illa animalibus naturalis, qua ea, quæ naturam eorum destruunt, averfantur, & vicissim illa, quæ conservationem ejusdem promovent, a noxiis discernunt appetuntque, digitum sapientiæ Divinæ nobis vividissime delineat. Et quamvis nulli dubitamus animalibus in genere simplicem adferre animam, quæ in una quaque specie corpus, naturæ suæ conveniens, sibi conjunctum habet, utpote consideratio Sapientiæ Divinæ nos conducet, penitiorum tamen hujus perlustrationem impræsentiarum sicco transimus pede, differentiam tantum in corporibus eorumque membris obviam brevissimis perstringentes. Ast in stupendo hoc rerum oceano tot & tanta mihi obversantur artificia diversæ structuræ indolis, ut nesciam ubi pedem figam. Varietas hæc licet sit longe maxima, tantum tamen abest, ut imperfectionem animalium speciebus inferat, ut potius perfectionem arguat, sine qua nunquam finem sibi præfixum obtinere possent; quippe quod in una corporis parte deficere videtur, altera abunde compensat atque supplet. Hæc ne gratis dicta quis existimet, vel verbo tantum attingere non pigebit differentiam illam plane mirificam, quæ in animalibus terrestribus volatilibus, aquatilibus & amphibis, quæ medium quasi agere videntur inter aquatilia atque terrestria, in genere nobis obvia est. Terrestrium præsertim quadrupedum, quibus injunctum videmus, ut victum in terra sibi quarant, stupendus naturæ artifex membra ita confecit, ut caput in terram pronum haberent, totque instruxit pedibus, quot ad motum naturæ convenientem absolvendum sunt necessarii, ut nihil de sensuum organis, naturæ unius cujusque speciei adcommodatissimis, dicam. Volatilia Sapientissimum Numen duobus tantum prospexit pedibus sed ita collogetis ut motui eorum peragendo faciant, quod satis est; præterea concessit illis optimus naturæ artifex alas, quibus ad

motum

motum, seu transitum in aëre peragendum sunt promptissima, caudaque sua, ceu gubernaculo, cursum pro lubitu dirigere possunt; ast brevitatis proposita, prohibet, ne sim multus in structura alarum pennarumque admiranda perlustrandaque; tot enim nobis in hisce obvia sunt sapientiae, potentiae & bonitatis documenta, ut sana attentio non possit non penitus hebescens obtupecere. Structuram corporum amphibiorum ita formavit digitus omnipotens, ut in aquis aequè, ac in aridis vitam transigere visumque suum quaerere queant. Aquatilia denique proprie sic dicta habent branchias, pulmonum stationem exacte agentes, vesicamque, qua aëre repleta pisces sese in aqua, ceu corpore specificè leviori ipsi piscium corporibus, pro lubitu, elevare & demittere pinisque aquarum spatia peragere possunt. Vestitus piscium uti varius ita & exornatissimus stupendaque arte confectus est, qui casum fortuitum ex toto rerum ambitu procul facessere jubet. „Fiskarna äro omgifne med fjäll, twilka i den härligaste symmetrie betäcka hela kroppen. Theffe äro för den som et harnesk, at hwarcken watnet kan tränga sig in uti deras lösa kjött, ei eller skafwa sig emot någon sten och saledes göra sig skada: des utom hindra de, at den naturliga värman får intet för mycket utdunsta, inquit Kryger in Theol. Nat. Part. I. §. VI. Alia vicissim piscium, genera quæ squamis destituuntur, materia quadam pingvi atque tenaci, quæ squamarum defectum abunde supplet, circumducta atque induta sunt. Sed ut paucis multa expediam, allegans verba Plinii dicentis: *Unum (scil. hominem) animantium cunctorum aënis velat opibus (scil. natura) Ceteris varia tegumenta tribuit, testas, coriaces, coria, spinas, villos, setas, pilos, plumam pennas, squamas, vellera &c.* In Proëm. ad libr. VII. Hist. mund. Variant præterea animalia, tam magnitudine, quam robore, quod non semper est magnitudini corporis proportionatum, sed

fed aque hac in re, ac in ceteris, fapientiffime infinita non minus, quam nunquam fatis admiranda Numinis cura bonitatis fuæ diftribuit thefauros; nam quibus vires ad vitam contra infultus infidiantium defendendam defunt, aliis armis eadem immenfa inftituit fapientia, ita ut haud raro animal robuftius infirmiori fuccumbere videamus; illis vero, qui viribus, armis vitæ confervandæ necessariis deftituuntur, alia profpexit ratione, ita ut periculis imminentibus vel fugæ celeritate vel folertia calliditateque naturali feffe facillime fubducere queant; quod vel leporum commonftat exemplum, qui oculorum auriumque beneficio pericula evitanda citiffime tempeftiveque, videre pedumque velocitate eludere poffunt. Sunt hæc generatim tantum de effentiali animalium varietate difta; quia cartulæ hujus anguftia plurium, quæ in inferioribus animalium fpeciebus unicuique attento naturæ fcrutatori funt obvia, non eft capax.

§ III.

Effentiali animalium diverfitate leviffime quali prælibata, quædam de accidentalibus, ut proferamus inftituti requirit ratio. Quævis individua animalium non effentialibus, quippe quæ in fingulis individuis unius ejusdemque fpeciei funt eadem perfecteque fibi invicem fimilia, fed in accidentalibus mirum in modum differre res eft noto notior, constantiffimaque experientia confirmata. Hæc animalium differencia non una, aut altera re abfolvitur, fed infinita fere in hocce etiam momento nobis occurrunt, quæ attentionem omnino merentur. Nam heic colorum, corporis, difpofitionis magnitudinis & proportionis relativæ, & quidem, tam fingularum ejus partium conjunctim confideratarum, quam unius alteriusve præcife, diverfitas, æternis fapientiam Divinam concelebrat laudibus. Dic quæfo! quot in oeconomia exifterent rixæ contentionesque ex inevitabili-

bus confusionibus; quibus similitudo omnimoda est obnoxia, oriundæ; si non liceret nobis nostra ex aliorum animalibus discernere! infinita certe, quæ miseriam mortalium nimium quantum augerent, dominiumque in animalia penitus tollerent. Unde tot tantaque mala enascerentur, ut ea ipsa civitatum fundamenta non concuterent solum, sed etiam penitus everterent; quia hoc in casu, concordia inter cives colenda, quæ est quasi anima civitatis, per continuas rixas nunquam non perturbetur, immo in totum proscriveretur, præterquam quod agricultura & quæ sunt cetera, sublato animalium dominio, summam suam deplorarent miseriam. En itaque existentiam Divinam, quæ infinita potentia, sapientia atque bonitate hac quoque in re actualitatem suam testatam voluit. Et quamvis angusta res nostra domestica præter alias rationes haud leves, breviter nobis injungat observandam, tamen, ne medullam rei sicco transisse pede videamur, priusquam filum abrumpamus, nonnullas coronidis loco delineationes de hominum differentia allatis adjungere non pigebit. De erecta illa statura, qua homines ab omnibus animalibus æque ac rationalitate animæ destinguntur, aliquam injicere mentionem non vacat, accidentalem diversitatem nobilissimorum horum animalium ob quorum utilitatem omnia reliqua existunt creata, vel summis tantum attingemus digitis. Adeo stupenda hæc nobis obversatur, diversitas ut ne ab ipsis orbis nostri incunabulis in hunc usque diem duo homines exstiterint, qui sibi exacte fuissent similes. *Traditur quidem antiquos illos servitios, qui gemini fuerunt, maxime sibi similes fuisse, sed num censes etiam eosdem esse? non cognoscebantur foris; ac domi: non ab alienis, ac suis,* verba sunt Ciceronis, adeo ut inter hos quoque locum omnino obtinuerit diversitas illa accidentalis. Quid? quod proscripta hac inter hominis discrepantia nulla securitas nedum felicitas, civilis consistere possit; quia

ut verbis utar Cel. Dni Buddei, quæ in Theſi. de atheiſmo & ſuperſtitione, Cap. V. §. VI. leguntur, *in pactis, conventionibus, contractibus, nemo certus eſſe poſſet, quocum, ſibi eſſet negotium. Mox enim unus negare poſſet, ſecum actum eſſe, mox aliter, quocum actum non erar, hoc adfirmare. Nullum punire temere crimen, quantumvis atrox, poſſet, cum nemo, qui illud commiſſet, certus eſſe poſſet. Principes rerumque dominos tollere e medio, aliosque in illorum ſubſtituere locum, niſi vultum prohiberet varietas, facillimum admodum foret.* Hinc matrimonia reſque oeconomiae, tam privatae, quam publicæ in ſummam incidere confuſionem, adulteria vero fraudesque infinitæ ruinam toti generi humano citius ferius accelerarent totalem. Aſt quot & quanta hæc ſunt mala, ſunt autem omnium maxima, tot in vultuum varietate, quæ hæc quaſi unico icſtu proſternit, nobis occurrunt ſapientiae atque bonitatis Divinæ teſtimonia longe evidentiffima: Maxima hæc eſt vultuum varietas, ſed non ſola, nec in omnibus caſibus ſufficiens; huius itaque deſectum vocis varietas quæ non eſt minus ſapientiae Divinæ artiſcium, quam varietas vultuum, aliquatenus ſupplet. Hæc commoda ſua non in vita civili ſolum, verum etiam in eccleſia ædificanda promovendaque abunde diſtribuit; nam quod unus hominibus convertendis non valet præſtare, alter vocis vehementia atque efficacia, duritiem cordis ſteſcente, feliciter efficit, ut cetera taceamus. Huic accedit veritas ſcripturæ, quæ quot & quanta civitati importet emolumenta, nemo niſi, admodum hospes fuerit rerum humanarum, ignorat. Haſ denique varietatum ſpecies excipit diverſitas dotum animæ, hæc facit, ut unus ad hæc munera obeunda ſit aptior, quam alter; alter vero ad alia viciffim ſubeunda præſtandaque majorem habet habilitatem; quod quantum vitæ ſociali & civili conferat commodi, dici vix poteſt. Hæc & alia, quæ brevitati litantes præterivimus, qui æqua atque
fana

fana iudicii lance pensitaverit, non potest non facillime Divinam existentiam, in hisce delitescentem, invenire. Maxima & infinite varia est hæc animalium diversitas, sed sapientissime attemperata h. e. ad fines certos sapientissimosque, qui, quotquot sunt, omnes in gloriam Divinam illustrandam conspirant, adornata. Pia itaque devotissimaque mente agnoscamus veneremurque infinitam hanc sapientiam, potentiam atque bonitatem, quæ hæc omnia, quanta quanta sint, in usum nostrum ut cedant, sanctissima decrevit voluntate. Hoc enim existentie nostræ ut ceterarum rerum creatarum est

FINIS.

